

ЛАБОРАТОРНИЙ МОНІТОРИНГ ЗАСТОСУВАННЯ ІЗОТРЕТИНОЇНУ З ТОЧКИ ЗОРУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ

Настюха Ю.С., Клапко Д.О.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів, Україна
y.nastyukha@gmail.com

Вступ. Пероральне застосування системного ретиноїду ізотретиноїну, з огляду на високу ефективність, рекомендоване для лікування вузлового акне тяжкого ступеня (наполегливість рекомендацій – А, рівень доказовості – І). Як консенсусне рішення застосування системних ретиноїдів вважається також доцільним при меншому ступені важкості акне, що резистентне до лікування, або при акне, що створює фізичні або «психологічні» рубці (Акне: Клінічна настанова заснована на доказах, 2017). Ізотретиноїн теж призначається при інших дерматологічних захворюваннях (Chu S., et al., 2021). Однак, фармакотерапія (ФТ) системними ретиноїдами пов'язана із ризиком розвитку серйозних та несерйозних побічних реакцій (ПР). Зокрема, доведено ймовірність статистично значимих, асоційованих із застосуванням ізотретиноїну, змін середніх значень низки лабораторних тестів, серед яких рівень ліпідів та печінкові проби (Lee Y.H., et al., 2016).

Мета дослідження: вивчення питання лабораторного моніторингу застосування ізотретиноїну в контексті надання фармацевтичної опіки (ФО).

Методи та матеріали. Використано методи: системного підходу, бібліографічний, анкетного опитування, порівняльного аналізу. У період із 22 березня до 07 квітня 2023 року серед пацієнтів із дерматологічними захворюваннями проведено анонімне анкетне онлайн опитування із застосуванням Google форми за єдиним протоколом. Критерієм включення анкет у дослідження було застосування пацієнтами лікарських засобів (ЛЗ) ізотретиноїну групи системних ретиноїдів (n=39).

Результати дослідження. Вік опитаних пацієнтів становив 18-36 років. Кількість опитаних жінок 94,9% суттєво переважала чоловіків (5,1%). Мешканці Західного регіону України склали 51,3% (серед них значна частка із Львівської VIII Міжнародна науково-практична дистанційна конференція «СОЦІАЛЬНА ФАРМАЦІЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ» 338 області – 33,3%). Решта респондентів у період ФТ перебували у Північному (12,8%), Східному (12,8%), Центральному (7,7%), Південному регіоні (7,7%) або за межами України (7,7%). В усіх пацієнтів було діагновено акне. Тривалість застосування ізотретиноїну складала від 1 тижня до 14 місяців. Незважаючи на те, що результати досліджень свідчать про відсутність необхідності регулярного щомісячного лабораторного моніторингу, чимало практикуючих лікарів проводять частий лабораторний контроль рівня ліпідів і функції печінки пацієнтів (Lee Y.H., et al., 2016; Öktem A. et al., 2019; Barbieri J.S., et al., 2020). Клінічне рішення про частий лабораторний моніторинг може обґрунтовуватися результатами вихідного лабораторного контролю, наявністю супутньої патології або одночасним застосуванням гепатотоксичних ліків (Lee Y.H. et al., 2016), отже такі випадки розглядалися нами як практика, що відповідає необхідності. Проте, лабораторний контроль рівня ліпідів та ферментів печінки повинен здійснюватися не рідше, ніж рекомендовано чинними клінічною настановою та інструкціями для медичного застосування ізотретиноїну: до початку ФТ, через 1 місяць після початку ФТ та надалі кожні 3 місяці. Відповідно до отриманих нами результатів повністю дотримувалися чинних рекомендацій лише 71,8% пацієнтів. Решта 28,2% не проводили лабораторний контроль або робили його недостатньо часто. Вважаємо, що вивчення причин

недотримання пацієнтами рекомендацій має значення для належного надання ФО. З'ясувалося, що 7,7% пацієнтів не знали, що застосування ретиноїдів може спричинити зміну лабораторних показників та не проводили моніторинг. Отож, такі пацієнти потребують інформування про прогнозовані ПР ізотретиноїну та моніторинг ФТ. Однак, серед хворих, які знали про цю ПР ліків, 15,4% проводили моніторинг недостатньо часто, а 5,1% – не проводили зовсім. Припускаємо, що причиною можуть бути, пов'язані із моніторингом, збільшення витрат пацієнта (Barbieri J.S., et al., 2020). На нашу думку, вирішенню проблеми сприятиме консультування пацієнта з приводу майбутніх витрат, відповідно до рекомендованого лікарем режиму моніторингу, на етапі ініціації ФТ. Раціональна фармакотерапія як головний елемент ефективного та безпечного фармацевтичного забезпечення

Висновки. 1. Оскільки при застосуванні ізотретиноїну лабораторний моніторинг здійснюється з метою попередження та вчасного виявлення ПР ЛЗ, вважаємо важливим включення цього аспекту як складової ФО. 2. Відповідно до результатів проведеного нами опитування ступінь недотримання пацієнтами рекомендацій з лабораторного моніторингу застосування ізотретиноїну склав 28,2%. 3. З метою підвищення рівня дотримання пацієнтами рекомендацій з лабораторного моніторингу ФО повинна включати не лише попередження про ймовірні ПР ізотретиноїну, а й інформування про пов'язані з моніторингом витрати.